

# Redaktørens forord

I et review-essay i et tidligere nummer af *Dansk Sociologi* (nr. 1, 1999) konstaterer Søren Damkjær, at "Sociologiens hus har så store og åbne døre og vinduer, at man må spørge sig selv, om sociologien overhovedet udgør en bygning i sig selv". Det synspunkt kan man så være enig eller uenig i, og hvis man er enig, kan man opfatte det som et problem, en udfordring eller kilde til faglig inspiration. At sociologien som fag spænder vidt understreges under alle omstændigheder endnu engang i dette nummer af *Dansk Sociologi*.

I den første artikel af *Lars Kjerulf Petersen*: 'Hvad er mediesociologi?' (der tillige har virket som inspirationskilde for *Nanna Guldborg Andersens* valg af billedside til dette nummer) betones, at dette at beskæftige sig med medier selvsagt (også) bør være en central del af sociologien. Artiklen anslår nogle hovedtemaer for en nutidig mediesociologi herunder spørgsmålet om medier som særlige teknologiske miljøer og medier som offentlighed. Betragtningerne omkring medier som miljøer belægges med indholdsmættede synspunkter både omkring fjernsynsmediet og den computermedierede kommunikation (e-post, chat-grupper, netsteder og efterhånden også on-line radio og fjernsyn). At beskæftige sig med medier indebærer også en beskæftigen sig med offentlighed, med organiseringen af den offentlige sfære, med de ideer, myter, ideologier, værdier og moder, der via medierne gennemstrømmer offentligheden. Massemedierne er vævet sammen med

den sociale betydningsdannelse og hverdagsligheden. Broadcastmediernes flow ledsager og orkestrerer hverdagslivets rutiner og inkorporeres i enhvers seers levede liv. Med computer/net-medierne bliver denne sammenfletning af den personlige og den store historie yderligere radikaliseret som en identitetspolitik.

I den anden artikel af *Feiwele Kupferberg*: 'Den moralske forfatning. Højreekstremisme og fremmedhad i det genforenede Tyskland' rettes, som titlen udsiger, fokus mod højreradikalismen i det genforenede Tyskland. Artiklens udgangspunkt er, at de fleste teorier om højreekstremisme retter blikket mod voldsudøverne og deres sociale baggrund eller mod den politiske og offentlige reaktion herpå. Det er Kupferbergs ærinde at inddrage et en tredje hidtil overset dimension, nemlig betydningen af samfundets moralske forfatning eller civilånd stillet over for højreekstremisme og xenofobi. Det dokumenteres således i artiklen - med brod mod fremherskende opfattelser, at højreradikalismen i det tidligere Østtyskland ikke kan forklares med massiv arbejdsløshed og en udbredt frustration over manglende fremtidsudsigter blandt unge østtyskere. Analysen understreger i stedet erosionen af den moralske forfatning som en afgørende faktor og anlægger det synspunkt, at spørgsmålet om den nationale, tyske arv og det forhold, at denne er blevet håndteret forskelligt i det gamle Øst- og Vesttyskland, har spillet en afgørende rolle i opbygningen af en tilstræk-

kelig stærk civilånd til at holde fremmedhadet i ave.

Med den tredje artikel understreges spændvidden i sociologernes faglige virke yderligere. *Lisbeth B. Knudsen* undersøger i sin artikel: 'Om relationen mellem provokeret abort og familiedannelse' udviklingen i omfanget af provokeret abort i Danmark siden begyndelsen af 1970'erne. De ændrede temaer i abortdiskussionen og den legale baggrund for provokeret abort både i Danmark og en række europæiske lande fremdrages og diskuteres. Det vises, at provokeret abort betragtet som demografisk adfærd hænger sammen med og har konsekvenser for både familiedannelse, fertilitetsudvikling og for befolkningens vækst. Det betones endvidere, at muligheden for provokeret abort ligesom prævention er at se som et aspekt af en livsplanlægning ofte underlagt rationelle overvejelser.

*Ole Bjerg* sætter i sin artikel: 'Hvordan er systemteorien mulig?' spørgsmålstegnet ved Luhmanns måde at spørge til det sociale på. Artiklen søger at afdække, hvad Luhmanns systemteori ikke indfanger, og hvilke implikationer dette har for teoriens opfattelse af det sociale som autopoietisk system. Ole Bjerg forsøger at "åbne" den systemteoretiske begrebskonstruktion ved hjælp af det Nietzsche-inspirerede hvorfor-spørgsmål for derved at kunne påpege problematiske implikationer ved det systemteoretiske autopoiesis-begreb. Med udgangspunkt i denne kritik af Luhmanns systemteori peges på perspektiver for en ny forståelse af det sociale, der forsøger at berige systemteorien ved inddragelse af Heideggers daseins-analytik - Dermed burde spændvidden i, hvad sociologien befatter sig med, være endeligt cementeret.

Det lykkes ikke for redaktionen til hvert nummer af *Dansk Sociologi* at fremskaffe en kronik, der - som det er kronikkens natur - leverer standspunktsformulerende udsagn til en aktuel problematik.

Det er imidlertid lykkedes til dette nummer, hvor vi bringer en kronik af *Henrik Kaare Nielsen*: 'Dansk politisk kultur og internationaliseringens realiteter'. Anledningen er selvsagt den pågående debat op til folkeafstemningen om tilslutningen til euro'en, men kronikkens ærinde rækker langt videre. På den ene side betones det, at dansk politisk kultur er dannet på basis af nogle markante specifikke kontinuitetslinier i de historiske konstellationer og erfaringer i den danske samfundsudvikling. På den anden side understreges det, at denne fællesskabsorienterede politiske kultur har sine klare fordele, men bestemt også åbenbare begrænsninger, så snart der skal tænkes ud over 'det nationale fællesskab'. Der argumenteres for, at de nye erfaringer, som vi skal til at kvalificere os til at håndtere demokratisk, er dybt integrerede med den internationale udvikling. En realitetsdygtig folkesuverænitet forudsætter ifølge kronikken indsigt i disse rammebetingelser og værktøjer til at tænke dem i politiske forandringskategorier.

Endeligt har vi også til dette nummer haft mulighed for at bringe et review-essay af *Christian Stenbak Larsen*: 'Simmels sociologi. Hvordan er individ muligt?'. Anledningen er selvsagt, at der nu foreligger en dansk udgivelse af nogle af Simmels arbejder, nemlig: *Hvordan er samfundet muligt? Udvalgte sociologiske skrifter* (1998). Stenbak kommenterer essayudvalget og de to introduktioner til Simmel, der indtil videre foreligger på dansk: Henrik Ornstups *Personligheden og det Sociale* (1989) og Nils Gunder Hansens *Sansernes Sociologi* (1991), ligesom han giver et rids af hele forfatterskabet med en samtidig betoning af de vigtigste grunde til at Simmel stadig er værd at læse.

Til sidst skal det blot bemærkes, at vi som sædvanlig bringer en række anmeld-

delser af sociologisk faglitteratur. I den første anmeldelse (af Niklas Luhmanns *Sociale systemer*) sender Sverre Moe "Hilsen fra Norge: Gratulerer Danmark med den danske oversættelsen af det jeg vil kalle en moderne sociologisk klassiker. Dette er en faglig begivenhet, som vil bli mottatt med glede i hele Skandinavia". En anden norsk kollega, Iver B. Neumann, skriver indledningsvis i forbindelse med sin anmeldelse af to udgivelser omkring diskursanalyse, at "Danmark

har lenge vært ledende i Norden på diskursanalyse..." - og dette kan vi så - alt efter gemyt - vælge at bryste os af eller lade være.

Herefter resterer blot at ønske vore læsere *god sommer*, samtidig med at jeg kan forudskikke, at det næste nummer af *Dansk Sociologi* vil være et temanummer om Komparativ Metode.

*Allan Madsen*